

2024-09-20

Kulturdepartementets diarienummer  
Ku2024/00602

Sametingets diarienummer  
Dnr 1.2.1-2024-1119

Kulturdepartementet  
[Ku.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:Ku.remissvar@regeringskansliet.se)  
[Ku.md@regeringskansliet.se](mailto:Ku.md@regeringskansliet.se)

## Betänkandet *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider* (SOU 2024:34)

Härmed överlämnas Sametingets synpunkter enligt följande:

### Allmänna synpunkter

Samerna är urfolk i Sverige och benämns numera ofta särskilt i formuleringar som rör nationella minoriteter. Samernas språk är minoritetsspråk i Sverige och berörs av minoritetsspråklagstiftningen, men som urfolk har samerna en särskild ställning med bäring på såväl deras status i grundlagen som folk och urfolk men även på internationella konventioner och deklamationer. Därför bör betänkandet förtydliga samernas urfolksstatus, framför allt i de förslag som rör nationella minoriteter. Eftersom samerna även är ett folk i Sverige bör samernas ställning likställas med det svenska. Därför ges även sådana förslag i de avsnitt som berör det svenska språket.

### 8.1 Kommitténs uppdrag

Sametinget föreslår följande ändring (kursiverat):

[...]

- lämna förslag på hur uppdraget rörande svenska språket, de nationella minoritetsspråken, *urfolket samernas språk* och teckenspråket kan stärkas i syfte att uppnå hög kvalitet i utbudet.

### 8.2 Nuvarande innehållsuppdrag

Sametinget föreslår följande ändringar (kursiverat):

[...] Public serviceföretagen ska erbjuda ett mångsidigt programutbud, i vilket ligger att ha ett varierat utbud på det svenska språket och *urfolket samernas språk*.

[...] Villkor ställs också när det gäller programutbud på de nationella minoritetsspråken, *urfolket samernas språk*, teckenspråk och andra minoritetsspråk.

## 8.4.2 Ett brett formulerat innehållsuppdrag

Sametinget föreslår följande ändringar (kursiverat):

**Bedömning:** Innehållsuppdraget bör under nästa tillståndspano vara brett formulerat. Det bör därför fortsatt ställas krav på public service-företagen att erbjuda ett mångsidigt programutbud som omfattar allt från det breda anslaget till mer särpräglade programtyper. Programverksamheten bör som helhet utmärkas av hög kvalitet, och nyskapande form och innehåll. I detta ligger att tillhandahålla ett varierat utbud på det svenska språket och *urfolket samernas språk*, att programmen utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet, att programutbudet speglar förhållanden i hela landet och hela befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. I detta ligger också att ge utrymme för en mångfald av åsikter och meningssyftningar.

[...] Uppdraget att tillhandahålla nyheter, kultur, kunskap och bildning är centralt, liksom program för barn och unga och program på de nationella minoritetsspråken, *urfolket samernas språk* och teckenspråk.

[...] I en globaliserad medievärld har därutöver public service ansvar för ett utbud av hög kvalitet på det svenska språket och *urfolket samernas språk* som speglar svenska och samiska förhållanden blivit allt viktigare och betydelsen bedöms öka framöver.

## 8.4.4 Svenska språket och en svensk kontext

Sametinget ger följande synpunkter och förslag på ändringar (kursiverat):

**Bedömning:** Uppdraget till public service-företagen rörande det svenska språket och *urfolket samernas språk* är allt viktigare. Uppdraget har stor betydelse för det svenska språkets och *urfolkets samernas språks* användning och utveckling. Uppgiften att erbjuda ett varierat utbud på det svenska språket och *urfolket samernas språk* är central för ett litet språkområde som svenskan och *urfolket samernas språk* och av särskild betydelse för företagens kulturuppdrag.

**Förslag:** Public service-företagen ska fortsatt erbjuda ett varierat utbud på det svenska språket och *urfolket samernas språk* och ha ett särskilt ansvar för det svenska språket och *urfolket samernas språk* och deras ställning i samhället. Av villkoren ska framgå att språkvårdsfrågor särskilt ska beaktas i verksamheten.

### **Uppdraget är allt viktigare**

I detta avsnitt bör resonemanget inkludera urfolket samernas språk jämte det svenska språket.

### **Vikten av hög kvalitet**

I detta avsnitt bör resonemanget inkludera urfolket samernas språk jämte det svenska språket.

### **Public services roll och ansvar för ett kulturutbud på svenska**

I detta avsnitt bör resonemanget inkludera urfolket samernas språk jämte det svenska språket.

### **Arkiven – en del av det svenska kulturarvet**

I detta avsnitt bör resonemanget inkludera urfolket samernas kulturarv jämte det svenska. Det är av stor vikt att även samiska och samiskspråkiga arkivmaterial bevaras, digitaliseras och tillgängliggörs.

## **8.4.8 Stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk**

Sametinget ger följande synpunkter och förslag på ändringar (kursiverat):

8.4.8 Stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken, *urfolket samernas språk* och teckenspråk

### **Nuvarande uppdrag**

I detta avsnitt bör urfolket samernas språk ha en särskild ställning vid sidan av minoritetsspråken, i likhet med det svenska språket. Samerna är utöver urfolk och minoritet även ett folk i Sverige.

### **Sveriges internationella åtaganden och svensk lagstiftning**

I detta avsnitt bör även framkomma Sveriges åtaganden gentemot urfolket samerna och att samerna är ett folk i Sverige.

### **Överväganden och förslag**

**Förslag:** Public service-företagens förstapubliceringar på vart och ett av de nationella minoritetsspråken *och urfolket samernas språk* ska öka under tillståndspanoden jämfört med 2025 år nivåer. [...] Det ska ställas krav på att programutbudet ska ha relevans för de berörda grupperna. *Det ska ställas krav på program på samiska. Program ska göras på alla samiska språk och de ska sträva efter att vara 100 % på samiska.*

### **Bedömning**

Enligt Sametinget räcker det inte med en kontinuerlig dialog med de berörda grupperna. Företagen måste säkerställa att de har språklig och kulturell kompetens i produktionerna och där innehållsmässiga beslut fattas.

### **Fortsatta krav på utbudets omfattning**

Programverksamheten på de nationella minoritetsspråken, *urfolket samernas språk* och teckenspråk är en viktig del av public service-företagens innehållsuppdrag. Utbudet av program på språken erbjuder möjligheter för personer som tillhör en språklig minoritet och *urfolket samerna* att stärka sin språkliga och kulturella hemvist. [...]

Sametinget anser det viktigt att det ställs krav på att public service-företagens förstapubliceringar på vart och ett av urfolket samernas språk (nord-, lule-, pite-, ume-, och sydsamiska) och de nationella minoritetsspråken ska öka under tillståndsperioden jämfört med 2025 år nivåer. Det är även viktigt att ställa krav på innehållet i program på samiska och hur man bedömer den språkliga kvaliteten. Sametinget ifrågasätter kommitténs bedömning att ett krav på att öka utbudet av program på respektive språk skulle kunna riskera att gå ut över kvaliteten i utbudet. Kvaliteten i utbudet kan inte sänkas för att utbudet ökar. Samiskspråkiga program kostar mer eftersom de ska översättas och textas. Sametinget anser att de samlade programutbudet för de samiska språken bör öka. Att ställa krav på både kvantitet och kvalitet av utbudet är viktigt. Det är också viktigt att programutbudet är relevant för det samiska folket. I Sverige finns det fem godkända samiska ortografier. Program bör produceras på alla de fem språken. Då utbudet av program på samiska totalt sett i Sverige är mycket litet så anser Sametinget att alla program på samiska språk ska sträva efter att vara 100% på samiska. Detta gäller särskilt barnprogrammen.

### **Krav på relevans i utbudet**

Förutom hög kvalitet i utbudet vill Sametinget även betona vikten av att utbudet ska upplevas som relevant för respektive målgrupp. Minoritetsspråken och urfolket samernas språk ska ses utifrån deras unika förutsättningar och behov, att det är olika språk och grupper med olika behov. Programinnehållet bör produceras utifrån det. Då utbudet av program på samiska totalt sett i Sverige är mycket litet så anser Sametinget att alla program på samiska ska sträva efter att vara 100 % på samiska. Extra viktigt är det att barnprogrammen görs på samiska språk. Mer om detta går att läsa i "Lägesrapport: De samiska språken i Sverige 2023" ([https://www.sametinget.se/188832\\_sida\\_57](https://www.sametinget.se/188832_sida_57)). Det finns ett fortsatt behov av fler program på samiska och på alla de samiska språken. Barnprogram på samiska bidrar till att stärka barnens språkutveckling och revitalisering av de samiska språken. UR:s koncept där program som produceras är helt eller till största del på samiska utgör positiva exempel på språkstärkande program inom public service. Det finns många program för barn och ungdomar på svenska, program i olika genrer och för olika åldersgrupper. För de samiska barnen finns det däremot väldigt få program på samiska. De samiska språken är erkända minoritetsspråk och konventioner så som barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till egen kultur och språk. Samiska barn ska liksom andra barn få ett utbud på sina egna språk. Eftersom det produceras mer samiskspråkiga barn- och ungdomsprogram på norsk sida och då de samiska språken är gränsöverskridande, är det viktigt att få ta del av de samiskspråkiga programmen oberoende om man är bosatt på norsk eller svensk sida. Idag är det enbart möjligt för dem som bor i landet att se programmen, vilket inte gagnar de samiska språken som helhet.

## Ökad tillgänglighet och synlighet

Sametinget anser att det är av stor betydelse att utbudet på alla de samiska språken finns tillgängligt och synligt på företagens plattformar på internet. Eftersom utbudet är litet bör det få finnas kvar på plattformarna, så att de inte tas bort efter en tid.

Sametinget har för övrigt inga invändningar mot de bedömningar och förslag som lämnas.

---

Beslut i detta ärende har fattats av Sametingets kanslichef Lars-Ove Sjajn efter föredragning av enhetschef Kultur Susanne Idivuoma. I beredningen har även enhetschef Språkcentrum Sara Omma-Simma deltagit.

Lars-Ove Sjajn  
Kanslichef

*Enligt uppdrag*

Susanne Idivuoma  
Enhetschef Kultur